

richt van één van deze uitgaven schrijft dr. Fried Schmidt-Marlissa: 'Deze nieuwe uitgave onderscheidt zich van de oude niet alleen door het gebruik van den Viool- of G-sleutel, doch, nauw daarmee verbonden, door de metrische schrijfwijze der melodieën.'⁴

Het derde type ziet er heel anders uit. Terwijl er aan het einde van de negentiende eeuw aan de ene kant dus uitgevers waren die de notatie eindelijk in overeenstemming brachten met de praktijk van het isometrische zingen, waren er aan de andere kant vooruitstrevende musicologen die terug wilden naar het oorspronkelijke ritme en het juiste tempo. In 1892 besloot de Algemeene Synode der Nederlandsche Hervormde Kerk, op instigatie van prof. J.G.R. Acquoy uit Leiden, 'over te gaan tot de uitgave van een Psalmboek met herstelling der oorspronkelijke melodieën, zoals die gezongen werden in de dagen van Calvijn, op lange en korte noten'.⁵ Daarmee was de Synode haar tijd ver vooruit. Want over het algemeen kun je zeggen dat men in de negentiende eeuw weinig gevoel had voor de kwaliteit van de psalmmelodieën. Slechts een klein aantal kon men waarderen. Vergeleken met de uitbundige compositorische uitdrukkingsmiddelen van de Romantiek staken de strakke psalmwijzen immers maar povertjes af. Beroemd is de uitspraak van de musicus François Hageman, die vond dat de meeste psalmwijzen klonken 'alsof men eene menigte noten door elkander geschud en vervolgens over den vijflijnigen balk heeft neêrgeworpen...'.⁶

Ik noemde drie soorten uitgaven van het psalmboek. Maar eigenlijk was er nog een vierde type, samengesteld door creatieve musici die probeerden van die saaie psalmen toch nog iets aardigs en welluidends te maken. Heel curieus is de uitgave van J. van Wageningen, muziekleraar te Zwolle. Hij probeert de klank te veraangenamen door de psalm in één maatsoort te noteren, bijv. een goed in het gehoor liggende driekwartsmaat.⁷

4. *Het Boek der Psalmen, nevens de Gezangen bij de Kerken van Nederland in gebruik*, Amsterdam/Haarlem z.j. (een 'nieuwe uitgave', verschenen rond de eeuwwisseling).

5. *Het boek der Psalmen naar de berijming van 1773, met de zangwijzen, volgens de eischen der Nederlandsche versmaat ingericht, overeenkomstig het besluit van de Algemeene Synode der Nederlandsche Hervormde Kerk in hare vergadering van 1892*. Amsterdam/Haarlem 1892.

6. François Hageman, *Het Kerkgezag der Protestanten in Nederland. Eene bijdrage tot de kennis van den oorsprong, de ontwikkeling, en den waren toestand in onze dagen*, 's-Gravenhage 1864.

7. J. van Wageningen, *Christelijke liederen voor harmonium*, Velp z.j.